

ارزیابی سیاست‌های نوآوری

با رویکرد نوآوری‌های پایدار

تحولات نوین در حوزه نظر و کاربرد

نشریه

دکتر الهه بیرمادی

www.ketab.ir

سرشناسه	: میرعمادی، طاهره، ۱۳۳۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: ارزیابی سیاست‌های نوآوری با رویکرد نوآوری‌های پایدار : تحولات نوین در حوزه نظر و کاربرد/نویسنده طاهره میرعمادی.
مشخصات نشر	: تهران: سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۷۱ص: مصور(رنگی)، جدول(رنگی)، نمودار(رنگی).
شابک	: 9786229957868
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
موضوع	: سیاست محیط زیست - ارزشیابی
موضوع	: Environmental policy -- Evaluation
موضوع	: توسعه پایدار - جنبه‌های زیست‌محیطی
موضوع	: Sustainable development -- Environmental aspects
موضوع	: توسعه پایدار - ایران - جنبه‌های زیست‌محیطی
موضوع	: Sustainable development -- Environmental aspects -- Iran
موضوع	: توسعه پایدار - ایران - سیاست دولت
موضوع	: Sustainable development -- Government policy -- Iran
شناسه افزوده	: سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران
رده بندی کنگره	: GE۱۷۰/م۹ ۱۳۴
رده بندی دیویی	: ۳۶۰/۰۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۲۰۰۶۶۶

سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران

ارزیابی سیاست‌های نوآوری با رویکرد نوآوری‌های پایدار : تحولات نوین در حوزه نظر و کاربرد

نویسنده: طاهره میرعمادی

ناشر: سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

چاپ و صحافی: نشر پرچین

طراح روی جلد: سمیه عرب‌لو

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

نشانی: احمدآباد مستوفی، بعد از میدان پارسا، خیابان انقلاب، خیابان شهید احسانی راد،

صندوق پستی: ۱۱۵-۳۷۵۷۵

تمام حقوق مادی این اثر اعم از چاپ، تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و مانند این‌ها برای سازمان پژوهش‌های

علمی و صنعتی ایران محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۲.....	مقدمه.....
	فصل اول: مطالعات ارزیابی، سیاست‌های نوآوری، تبعات محیط زیستی
۲.....	پیش‌گفتار.....
۳.....	۱.۱ بخش اول: کلیات ارزیابی.....
۵.....	۱.۱.۱ تعریف ارزیابی.....
۷.....	۱.۱.۲ نسل‌های مختلف ارزیابی.....
۹.....	۱.۱.۳ بنیاد‌های نظری ارزیابی.....
۹.....	۱.۱.۴ ابزارهای فلسفی.....
۱۱.....	۱.۱.۵ روش‌شناسی ارزیابی سیاست‌ها.....
۱۳.....	۱.۱.۶ دسته‌بندی انواع ارزیابی.....
۱۳.....	۱.۱.۷ چرایی ارزیابی.....
۱۴.....	۱.۱.۸ چه زمانی ارزیابی.....
۱۶.....	۱.۱.۹ چگونگی ارزیابی.....
۱۷.....	۱.۱.۱۰ چرایی ارزیابی.....
۱۸.....	۱.۱.۱۱ جایگاه ارزیابی در فرآیند سیاست‌گذاری.....
۲۰.....	۱.۱.۱۲ فنون ارزیابی.....
۲۳.....	۱.۱.۱۳ نقش‌ها و مسئولیت‌ها در ارزیابی.....
۲۴.....	۲.۱ بخش دوم: ارزیابی سیاست‌های نوآوری.....
۲۵.....	۲.۱.۱ کلیات.....
۲۷.....	۲.۱.۲ امتناع ارزیابی انتزاعی سیاست‌های نوآوری.....
۳۰.....	۲.۱.۳ نحوه تأثیرگذاری تحولات سیاست نوآوری بر روند ارزیابی.....
۳۳.....	۲.۱.۴ حساسیت فرآیند راهبری در اثر تحولات سیاست‌گذاری.....
۳۵.....	۲.۱.۵ مسئله آمیختگی ابزارهای سیاستی.....
۳۷.....	۲.۱.۶ ارزیابی آمیخته سیاستی.....
۳۹.....	۳.۱ بخش سوم: ارزیابی سیاست‌های محیط زیستی.....
۴۰.....	۳.۱.۱ کلیات.....
۴۰.....	۳.۱.۲ ویژگی‌های خاص سیاست‌ها و مسائل زیست‌محیطی.....

۱۳۴.....	۱.۳ بخش اول کلیات؛ انرژی بخش حمل و نقل و جایگاه آن در ایران
۱۵۱.....	صنعت سوخت خودرو در ایران
۱۵۴.....	بهره‌موری انرژی در خودروها
۱۵۹.....	میانگین مصرف سوخت به تفکیک نوع خودرو
۱۶۲.....	۱.۱.۳ ال‌پی‌جی یا گاز مایع
۱۶۲.....	۲.۱.۳ سی‌ان‌جی یا گاز طبیعی فشرده
۱۶۴.....	۳.۱.۳ وضعیت سوخت‌های تجدیدپذیر در کشور؛ بیواتانول و بیودیزل
۱۶۵.....	۴.۱.۳ ارزیابی خروجی آمیخته سیاستی
۱۶۸.....	۵.۱.۳ ملوح مختلف ارزیابی خروجی آمیخته سیاستی
۱۶۸.....	۵.۱.۳ ارزیابی خروجی سیاست از نظر واردات
۱۶۹.....	۶.۱.۳ ارزیابی سیاست از نظر میزان آلودگی محیط زیست
۱۷۳.....	۲.۳ بخش دوم: ارزیابی آثار آمیخته سیاستی از راه شناسایی شکست‌های نظام نوآوری فناورانه
۱۷۳.....	پیش‌گفتار
۱۷۵.....	۱.۲.۳ تعریف نظام نوآوری و ارائه خودروهای گاز سوز
۱۷۵.....	۲.۲.۳ مطالعه ساختار نظام
۱۸۴.....	۳.۲.۳ مطالعه آثار سیاست از راه تحلیل کارکردی
۲۰۳.....	۴.۲.۳ ارزیابی آثار آمیخته سیاستی توسط واسطه‌های نوآوری سی‌ان‌جی
۲۰۷.....	۳.۳ بخش سوم: ارزیابی تبعات سیاست نوآوری در پرتو چشم‌انداز چند سطحی
۲۰۷.....	پیش‌گفتار
۲۱۱.....	۱.۳.۳ تعمیق و گسترش موضوع مطالعه: نظام اجتماعی-فنی
۲۱۲.....	۲.۳.۳ تحلیل رژیم فنی-اجتماعی فناوری سوخت خودرو را با
۲۱۴.....	۳.۳.۳ جاگوشه‌ها
۲۱۴.....	۴.۳.۳ دورنما
۲۱۶.....	۵.۳.۳ مفهوم فرهنگی پدیده فناوری
۲۱۸.....	۶.۳.۳ سازوکارهای تأثیرگذاری دورنما، رژیم و جاگوشه
۲۱۹.....	۱.۳.۳ فرآیند تثبیت رژیم
۲۲۴.....	۲.۳.۳ روند بی‌ثباتی رژیم
۲۲۷.....	۷.۳.۳ تبیین روند گذار ۱۳۸۹-۱۳۹۷
۲۳۱.....	۸.۳.۳ تکلمه: ارزیابی، فرصتی برای اندیشیدن
۲۳۴.....	منابع و مأخذ

مقدمه

ایران از شروع سومین برنامه پنج ساله اقتصادی به نگرش نظام ملی نوآوری در برنامه‌ریزی‌های خود توجه کرده و با اجماع بین‌نخبگان از راه نهادسازی‌های متعدد مثل معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری و ستادهای فناوری نوین در کنار نهادهای قدیمی‌تر چون سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، توسعه فناوری‌های پیشرفته را هدف قرار داده است. بنا بر تصدیق سازمان‌های بین‌المللی چون آنگتاد، ایران گام‌های بلندی در جهت پیشرفت علم و فناوری بومی برداشته است (مایکل لیم، ۲۰۱۶)^۱. کشور ما پس از نزدیک به دو دهه از آغاز چنین حرکت شتابنده‌ای، دستاوردهای قابل توجهی در زمینه توسعه فناوری کسب کرده که به شکل افزایش مداوم جایگاه ایران در حوزه نوآوری‌های فناورانه قابل مشاهده است.

با این حال، همزمان با توسعه فناوری، این کشور شاهد نزول تصاعدی رتبه عملکرد محیط زیستی خود در سطح جهانی بوده است؛ به طوری که پاره‌ای از گزارش‌ها، ایران کنونی را درگیر مشکلات بدخیم در حوزه‌های آب، انرژی و کشاورزی و امنیت غذایی می‌دانند. ایران در رویارویی با این مشکلات تنه‌ا نیست. تجربه جوامع مشابه نشان می‌دهد که این مشکلات در برخی از کشورها باعث دست‌خوشی اجتماعی و تشدید درگیری‌های قومی شده و امواج مهاجران از منطقه را پدید آورده است (کلی و دیگران، ۲۰۱۷)^۲؛ اما در کشورهای دیگر این فشار باعث افزایش روند یادگیری سیاستی، تجربه‌اندوختی و مشارکت اجتماعی در ساخت یک روند گذار از وضعیت مشکل‌ساز قبلی به طرف وضعیت پایدار شده است. در یک کلام، فشارهای محیط زیستی، باعث ایجاد چالش‌های بزرگ می‌شود. چالش‌ها یا به فرو ریختن نظام سیاسی و اجتماعی منجر می‌شود و یا به افزایش همدلی و جستجو برای پاسخ‌های نوین، یادگیری فناورانه و نوآوری سیاستی می‌انجامد.

چالش‌های محیط زیستی در ایران مانند مخاطره‌های محیط زیستی، تنش‌های آبی، آلودگی هوا و بحران ریزگردها، تغییر جهت سیاست‌های علم و فناوری ایران را به طرف توسعه پایدار به یک الزام راهبردی تبدیل کرده است. همچنین پرسش‌های متعددی نیز به وجود آورده، از جمله این که چگونه اهدافی متفاوت و گاه متعارض رشد اقتصادی و حفاظت

1 Michael Lim, 2016

2 Wicked problem

3 Kelley et al., 2017

از محیط زیست و استقلال صنعتی در برنامه‌های اقدام و راهبردی‌های تاکتیکی، تکنیکی و راهبردی در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند؟ آیا لازم است رشد نوآوری برای حفاظت از محیط زیست کاهش یابد؟ آیا باید ابزارهای سیاستی متحول شوند؟ و آیا ساختار راهبردی سیاست‌ها نیازمند تغییر است؟

پاسخ یکایک این پرسش‌ها در گروهی ارزیابی سیاست‌های موجود است. اگرچه برخی سیاست‌گذاری را معادل مداخله دولتی می‌دانند، اما محتوای سیاست‌های عمومی گسترده‌تر از مسئله مداخله و عدم مداخله است. سیاست شامل اهداف، آمال، چشم‌انداز، خرد مایه و مدل‌های عملیاتی است. حتی ممکن است سیاست‌گذاری نقش یک کنش بیانی^۱ و نمایشی^۲ را داشته باشد، به این معنا که اقدام به طراحی و یا اجرای یک سیاست، می‌تواند به خودی خود یک حرکت برای نشان دادن عدم بی‌تفاوتی دولت در مورد یک مسئله خاص و برای بخشی از جامعه نشان‌دهنده اهمیت موضوع از نظر دستگاه دولتی باشد.

ارزیابی، یک مرحله جدانشدنی و غیر قابل حذف از چرخه سیاست‌گذاری است؛ اما برای درک اهمیت نقش ارزیابی، در است که دیدگاه‌های سنتی از ارزیابی سیاست‌ها را کنار گذاشته و کارکرد ارزیابی را در مسیر تحول آن مطالعه کنیم. در این روند درمی‌یابیم که ارزیابی در شرایط فعلی از یک ابزار فنی سنتی از امر اجتماعی با تقسیم‌بندی‌های مشخص به یک فرآیند تأملی و بازاندیشی هم‌گیر تحول یافته است و هدف آن هماهنگی بین لایه‌های راهبردی، تاکتیکی، عملیاتی راهبردی و نوآوری^۳ است (وس و برنمان، ۲۰۱۱).^۴ از سوی دیگر به واژه سیاست یا همان پالیسی نیز به عنوان بنیاد نظام راهبردی باید نگریست که اقتدار آن در اجتماع توزیع شده و متکی بر نقش‌افزینی تمامی ذینفعان است (وس، اسمیت و گرین، ۲۰۰۹).^۵ از این جهت حوزه ارزیابی سیاست متکی بر نظریه‌های توسعه نوآوری (مولاس و گالارد، ۲۰۱۵)،^۶ ممزوج با فرآیند یادگیری و تجربه‌اندوزی اجتماعی و تماس با حوزه‌های تحلیل سیاست و ارزیابی فناوری (کوهلمان و کرامر، ۲۰۰۵)،^۷ است. متنی که هم‌اکنون پیش روی شما قرار دارد، با هدف نقد چارچوب سنتی ارزیابی سیاست

1 rhetorical

2 performative

3 Innovation governance

4 VoB and Bornemann, 2011

۵ برای درک تحول از امر ارزیابی برنامه‌ها و سیاست‌ها به تحلیل راهبردی به منبع (VoB, Smith and Grin, 2009) صص. ۲۹۵-۲۷۹ مراجعه شود.

6 Molas-Gallart, 2015

۷ برای شناخت رابطه بین ارزیابی سیاست و ارزیابی فناوری به منبع (Kuhlmann and Krahmer, 1995) صص. ۱۷ مراجعه شود.

و تبیین چارچوب نوین برای ارزیابی سیاست‌های نوآوری با جهت‌گیری توسعه پایدار در سه فصل تدوین شده و هر فصل نیز پس از پیش‌گفتار دارای سه بخش است. در فصل اول کلیات ارزیابی و سپس ارزیابی سیاست‌های نوآوری و ارزیابی و بالاخره سیاست‌های محیط زیستی از نظر مفاهیم و روش‌ها معرفی می‌شود. هر سه بخش این فصل، هماهنگ با این آموزه مهم به پایان می‌رسد که «سیاست» به‌طور عام و «سیاست نوآوری» به شکل خاص، به عنوان یک برساخت در انزوا، قابل تحلیل و ارزیابی نیست و این امر تنها در چارچوب آمیخته سیاستی امکان‌پذیر است. با توجه به این که این مباحث از دیدگاه سنتی و با نگرش انتزاعی دیده شده، آنها به قصد معرفی اولیه این حوزه و شناخت محدوده‌های مشترک بین ارزیابی فناوری، ارزیابی سیاست فناوری و تحلیل سیاست فناوری است، کوشش شده که این فصل تا حد امکان مختصر و موجز باشد.

فصل دوم نیز سه بخش دارد؛ ولی بر عکس دیدگاه فصل اول، از یک نگرش کل‌گرایانه و مبتنی بر نظریه برخیزد. این فصل به موضوع ارزیابی، سیاست نوآوری و نگرش محیط زیستی به شکل یکپارچه پرداخته و محتوای خود را حول محور «ارزیابی و تحلیل آمیخته سیاستی نوآوری‌های فناورانه محیط زیستی» سامان داده است. منظور از این محور، تأکید بر چند نکته اساسی است: اول، ارزیابی سیاست در انزوا امکان‌پذیر نیست، بلکه باید آن را با مجموعه آثار مختلف و متفاوت سیاست‌های قبلی و فعلی در بستر فضاهای سیاستی بررسی کرد. دوم این که، برای تعیین و تحدید آمیخته سیاست‌ها به صورت پویا باید به نظریه‌های نوآوری متکی بود و از آن‌ها بهره برد. در بخش سوم و سوم این فصل، انگاره‌های نظری معرفی می‌شود. این انگاره‌ها مبنایی برای ارزیابی آثار زیست‌محیطی سیاست‌ها بشمار می‌آیند و از طریق آن‌ها پویایی نظام‌های نوآوری‌های فناورانه پایدار و جهت‌گیری نوآوری‌های نظام‌ها به طرف پایداری را توضیح داده می‌شوند.

آموزه‌های نظری دو فصل اول و دوم به اختصار عبارت است از:

۱. ارزیابی، یکی از مراحل چرخه سیاست‌گذاری است. از یک نظر، موقعیت مرحله ارزیابی، بعد از مرحله اجرا (ارزیابی پسینی) و قبل از دستور کارسازی (ارزیابی پیشینی) است؛ از نظر دیگر ارزیابی، موازی با تمام مراحل چرخه سیاست‌گذاری اعم از دستور کارسازی و اولویت‌گذاری، طراحی سیاست و تصمیم‌گیری صورت می‌پذیرد (ارزیابی همزمان) و با هر

یک از آنان رابطه بازخوردی برقرار می‌نماید.

۲. مهم‌ترین محصول ارزیابی، یادگیری است. بدون ارزیابی سیاست، یادگیری سیاستی امکان‌پذیر نیست. محصول دیگر، کنترل دستگاه‌های سیاست‌گذاری و اجرا است. از مجموعه یادگیری و اجرا، کارکرد راهبری تأملی ایجاد می‌شود. راهبری تأملی لایه‌ای است که سطح‌های برنامه‌ریزی راهبردی، تاکتیکی و عملیاتی را به هم وصل و هماهنگی و جهت‌گیری سازمانی را ایجاد می‌کند.

۳. ارزیابی سیاست نوآوری به صورت انتزاعی ممکن نیست. آثار و تبعات سیاست‌ها با در نظر گرفتن آمیختگی سیاست‌ها امکان‌پذیر است.

۴. آمیخته سیاستی، سبابت است از مجموعه‌ای از ابزارها و برنامه‌های سیاستی که برای حوزه‌های مختلف سیاستی طراحی و یا از قبل اجرا شده است. از این رو، ممکن است خرد مایه‌های چندبانه نیز بر آن حاکم باشد؛ بنابراین ارزیابی آمیخته سیاستی، فرآیند پیچیده‌ای است که با لحاظ برنامه‌ها و ابزارهای مختلف، فضاهای سیاستی متعدد و خرد مایه‌های متعارض صورت می‌پذیرد.

۵. فرآیند ارزیابی آمیخته، نیازمند آشنایی و استفاده از انگاره‌های نظری چارچوب‌ها و نگرش‌های متداول در رشته مطالعات نوآوری است. ارزیاب باید با اصول حاکم بر خرد مایه‌ها، فضاهای سیاستی و برنامه‌های توسعه و انتشار نوآوری آشنا باشد. از این جهت، در فرآیند ارزیابی آمیخته سیاستی، فرآیند ارزیابی، تحلیل سیاست با یکدیگر عجین شده است.

از سوی دیگر، تغییر نقش دولت از «اصلی‌ترین بازیگر عرصه تصمیم‌گیری عمومی» به یکی از صاحب‌نفعان ارزیابی، موجب شده تا ماهیت مداخله دوسی در ارزیابی نحوه حکمرانی عمومی تغییر یابد و ارزیابی سیاست نیز به ارزیابی درجه تأملی و دربرگیرندگی راهبری^۱ تغییر جهت پیدا کند. این موضوع بر این مبنا است که جهت‌گیری راهبردی و هم‌سنگی بین سیاست‌ها، برنامه‌ها و اقدام بازیگران سیستم مورد ارزیابی قرار بگیرد، نه فقط برنامه سیاست‌های دولتی به طور اخص و در انزوا؛ به عبارت دیگر و به زبان تخصصی، پایه توجیه مداخله عمومی از شکست بازار و شکست سیستم به شکست هماهنگی و جهت‌گیری^۲

1 Reflexive and inclusive governance

2 Directionality failure

تغییر جهت داده است.

۶. فرآیند ارزیابی، دارای سه چشم‌انداز زمانی است که به آن ارزیابی خروجی (کوتاه‌مدت)، ارزیابی آثار (میان مدت) و ارزیابی تبعات (دراز مدت) می‌گویند.

۷. ارزیابی خروجی، ساده‌ترین شکل ارزیابی و با توجه به محصولات مستقیم فرآیند نوآوری، به شکل آمار کمی قابل احصاء است. در شرایط ویژه، این ارزیابی به روش‌هایی مانند مدل‌های یکپارچه سنجش^۱ نیاز دارد.

۸. ارزیابی آثار سیاست نوآوری، مترادف با ارزیابی توسعه و انتشار فناوری و ارزیابی بلوغ سیستم گرفته می‌شود و معمولاً با بررسی عملکرد نظام نوآوری فناورانه انجام می‌شود.

۹. ارزیابی تبعات سیاست‌گذاری نوآوری در نظام‌های بالاتر اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و بالاخره محیط زیستی است. ارزیابی سیاست‌های نوآوری از نظر عدالت اجتماعی و یا امنیت قلم‌ریزی، در همین دسته قرار می‌گیرد. یکی از مهم‌ترین شاخصه‌های ارزیابی تبعات سیاست‌های نوآوری، ارزیابی آن‌ها از دیدگاه پایداری محیط زیستی است. چارچوب نظری این ارزیابی، نگرش چند سطحی خواهد بود که سنجش میزان قفل‌شدگی یا آمادگی برای گذار به سیستم‌های غیرکربنی را در دستور کار دارد.

فصل سوم به بیان کاربرد آموزه‌های تئری دو فصل قبل اختصاص دارد. مطالعه موردی، ارزیابی آمیخته سیاستی سوخت خودرو است. این فصل نیز سه بخش دارد: در بخش اول، کلیاتی از موضوع سوخت خودرو در ایران و ارزیابی خروجی‌های سیاست‌های آن ارائه می‌شود. بخش دوم به ارزیابی آثار سیاست در چارچوب مطالعه عملکرد نظام نوآوری فناورانه می‌پردازد. در این بخش، نخست مطالعه ساختاری آن انجام شده است و بعد با مطالعه کارکردها و تعامل بین این دو، موتورهای نوآوری این نظام شناسایی می‌شوند. بخش سوم و یا بخش آخر این فصل به ارزیابی تبعات درازمدت سیاست سوخت کربنی توجه دارد. این بخش مکمل ارزیابی بخش قبلی است و با نگرش چند سطحی و مدیریت گذار به بررسی پدیده قفل‌شدگی کربنی می‌پردازد و سیاست سوخت کربنی در ایران را در چارچوب نظریه سیستم‌های اجتماعی- فنی مطالعه می‌کند. یافته ما از این مطالعه آن است که ورای سیاست‌های ناکارآمدی که توضیح دهنده گام‌های آهسته ایران در توسعه فناوری‌های تجدید پذیر در ایران است، عامل بنیادی‌تری برای وضعیت نامطلوب فناوری‌های انرژی تجدید پذیر

در ایران وجود دارد و آن مقاومت و جان‌سختی رژیم حاکم اجتماعی- فنی سوخت بر مبنای انرژی کربنی است.

توالی فصل‌های کتاب این کتاب در شکل زیر مشاهده می‌شود:

فصل اول: سیاست‌های نوآوری، مطالعات محیط زیستی و ارزیابی تبعات محیط زیستی بخش اول: کلیات ارزیابی بخش دوم: ارزیابی سیاست‌های نوآوری بخش سوم: ارزیابی سیاست‌های محیط زیستی	فصل دوم: ارزیابی آمیخته سیاستی توسعه و انتشار نوآوری محیط زیستی با رویکرد غری بخش اول: الگوهای ارزیابی و ملاحظات محیط زیستی بخش دوم: ارزیابی آثار سیاست‌ها بخش سوم: ارزیابی تبعات سیاست‌های توسعه فناوری	فصل سوم: کاربرد فنون ارزیابی با تکیه بر الگوهای نظری، مطالعه موردی: ارزیابی سیاست‌های جایگزینی سوخت خودرو در ایران بخش اول: ارزیابی خروجی‌ها سیاست‌های سوخت بخش دوم: ارزیابی آثار سیاست‌های سوخت بخش سوم: ارزیابی تبعات سیاست‌های سوخت
---	--	--

تا به حال کتاب‌های متعددی در رابطه با ارزیابی سیاست‌های علم و فناوری و ارزیابی سیاست‌های محیط زیستی انتشار یافته است. این کتاب از آن جهت حائز اهمیت است که با معرفی ارزیابی سیاست‌های آمیخته، پیوند این دو حوزه را در سیاست‌گذاری نوآوری برای دانش‌پژوهان سیاست‌گذاری روشن می‌کند. متن این کتاب برای دانشجویان اقتصاد محیط زیست، سیاست‌گذاری علم و فناوری، سیاست‌گذاری عمومی و تمام علاقه‌مندان به مباحث پیشرفت علم و فناوری و محیط زیست نگاشته شده و به آنان تقدیم می‌شود.

این متن، نتیجه یک برنامه شامل بیست و پنج جلسه چند ساعته، ارائه در حوزه ارزیابی سیاست‌های نوآوری با رویکرد توسعه پایدار با عنوان «مپسد» در پژوهشکده فناوری‌های

نوبین سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران است. در اینجا، بر خود لازم می‌دانم که مراتب قدردانی خود را از معاونت وقت برنامه‌ریزی و نظارت راهبری فعلی معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری آقای دکتر سپهر قاضی نوری و معاونت فعلی آقای دکتر مهدی الیاسی که علاوه بر حمایت‌های مالی، حمایت‌های معنوی از این پژوهش را نیز بر عهده داشتند، ابراز کنم. همچنین از مسئولین سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران که امکان چنین تحقیقی را برای بنده فراهم کردند، سپاسگزارم. در پایان از زحمات خانم انسیه شجاعی برای گردآوری مطالب و داده‌های اولیه تشکر می‌کنم.

طاهره میرعمادی

دانشیار سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران